

Hochschule für
Musik und Tanz Köln

Hochschule für Musik und Tanz Köln - Hochschulbibliothek

De musicae artis cummedicina connubio

Künzel, Anton

Halae, 1800

Georg. Friedr. Gulielm. Kiehl.

[urn:nbn:de:hbz:kn38-9931](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:kn38-9931)

DE
CASSIAE
SPECIEBUS OFFICINALIBUS,

CONSENSU FACULTATIS MEDICAE
HALENSIS,

PRAESIDE
JO. CHRISTIANO REIL,

MEDIC. ET CHIRURG. DOCT.

PROF. THERAP. PUBL. ORD. DIRECT. SCHOLAE CLIN.
CIVIT. HAENS. POLIAT. ACADEM. NATUR. CURIOS.
SOCIET. MED. CHIR. ET PHARM. BRUXELL. SOCIET.
MED. ET CHIR. ANTVERP. SOCIET. MED. PER HELVET.
CORRESPOND. SODAL. FACULT. MED. H. T.

DECANO,

UT

GRADUM DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRURGIAE

LEGITIME ACQUIRAT,
DIE IV. DECEMBR. MDCCCI.

PUBLICE DISPUTABIT

GEORG. FRIDER. GULIELM. KIEHL,

POTSDAMIENSIS,
SOCIET. SYDENH. HAENS. SOCIUS.

HALE,
IN OFFICINA BATHEANA.

DE
CASSIAE
SPECIES OFFICINAE

CONSILIO FACULTATIS MEDICAE
HABITUM

THALIA
JO. CHRISTIANO REIN

INSTITUTUM ET CURSUS DOCT.
REIN, CHRISTIANUS, DOCTOR ORD. PUBLICUS, SCHOLAE
CURSUS REIN, DOCTOR, AGENTIS, REIN, DOCTOR
DOCT. REIN, CURSUS, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR
REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR

GRADUM DOCTORIS
MEDICINAE ET CHIRURGIAE

REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR
DIE 14. DECEMBER, 1800

GEORG. REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR
REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR

IN CASSIAE
REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR, REIN, DOCTOR

VIRO

ILLUSTRI ET CLARISSIMO,

SCHACK,

CHIRURGORUM PRAEFECTO IN LEGIONE
PEDESTRI COURBIERES,

PATRONO ET FAUTORI

DE SE MERITISSIMO,

NEC NON

COGNATO SUO DILECTISSIMO

JO. GOTHOFREDO
BRAUN,

BIBLIOPOLAE MERITISSIMO,

PIETATIS ET GRATITUDINIS CAUSSA

HOCCE OPUSCULUM

VOVET

G. F. G. KIEHL.

DE

CASSIAE SPECIEBUS OFFICINALIBUS.

I.

Historia Cassiae.

Inter medicamenta, quae insignem praeceos medicae vicissitudinem pepererunt, merito militat pulpa Cassiae et semina Sennae. Etenim priusquam ea inventa essent, purgantibus remediis utebantur veteres fortioribus, iisque, quae valido suo stimulo intestina potius offendere, tormina et colicos dolores producere poterant.

Prisca medicorum Graecorum gens adhibuit praeter Cocos gnidios, seu semina Daphnes Mezerei, Euphorbiarum succum acerrimum

ficibus instillandum, pulpam Momordicae Elaterii, succum inspissatum Convolvuli Scammonaeae, Veratri albi radicem, Colocynthis pul-
pam et succum Cyclaminis europaei: quibus om-
nibus insunt vires vehementer irritantes, ut sine
summa caute latere nusquam in febribus adhiberi
possent.

Ad Arabum artes grati referimus salium pa-
rationem neutrorum, quibus mitior intestinorum
irritatio et modica mucii aliorumque humorum
excretio promoveri potest. Arabum commerciis
ad Indorum et Sinarum terminos extensis tribuen-
dum est, quod plura medicamina leniter eva-
cuantia in officinas introducta sint, ex India ad-
lata, quibus caruit antiquitas, quaeque insignem
habere usum ad excernendas sordes biliosas con-
stitit.

Praeter tamarindorum pulpam his adnume-
rari possunt Cassiae species duae, Fistula nimi-
rum ac Senna, hodiernum et in Aegypto et in Ita-
lia cultae, quae vero antiquitus solummodo in
India crescebant. Arabum navigia autem a saecu-
lo octavo inde usque ad Chinam progressa retule-
runt inde et ex India citra ultraque Gangem va-
rias res pretiosas ipsaque remedia prius inco-
gnita 1).

1) M. C. Sprengels Gesch. der geogr. Entdeck.
S. 168. f.

Longe aliud autem medicamentum Cassiae nomine veteres Graeci insignierunt ac posteriores. Laurus enim species, Cassia nobis dicta, fistulosos cortices largitur, etiamnum nomine Cassiae lignae nomine notos, quos antiqui nomine Cassiae fistulae appellarunt, eaque ratione eos distinxerunt a Cassia lignea, ut haec signaret cortices ramorum majorum crassiores, quibus lignum ipsum adhaereret, fistula vero minorum ramorum cortices tenuiores sine ligno adhaerente, fortiores hos odore et gratiores sapore 2).

Primi vero Arabum auctores ita mutarunt eam appellationem, ut nomine Chiar-dschambar, (seu cucumeris optimi) quod vertunt interpretes Cassiam fistulam, complecterentur eam, quam nosmet ipsi ita appellamus. Prima autem vestigia adhibiti hujus remedii quaerenda sunt versus finem septimi saeculi, ubi Judaeus interpres Maserdschawaihus 3), cum passulis mixtam pulpam Cassiae fistulae, tanquam lenissimum eccoproticum adhibuit 4). Post eum interpres alius Nestorianus, Mesue dictus, magnopere laudavit fructus Cassiae fistulae adpurgandam bilem utramque, ad sanguinis acrimoniam

2) Dioscorid. lib. I. c. 12. p. 12. ed. Sarracen. — Plin. lib. XII. c. c. 19, p. 668. ed. Harduin.

3) K. Sprengels Gesch. der Arzneyk. Th. II. S. 352.

4) Rhaz. contin. lib. XXII. c. 296. f. 435. c. ed. Venet.

mitigandam et mulcenda intestina. Adhibuit praesertim in ictero et ad oris ulcera, a drachmis tribus ad unciam unam 5).

Noni saeculi auctor Serapion e Balsra et Yemen adferri cassiam fistulam testatur, ac commendat de meliore nota in melancholicis adfectibus et hepatis morbis 6). Ipse tamen Rhazeus praeter nostram Cassiam fistulam alio loco aliam et antiquam quidem memorat, ex India et Cabul provincia advectam, cujus cortex usurpetur 7).

Avicenna his nil addit, nisi de patria quaedam. Etenim aliam esse e Balsrah, aliam e Cabul: illam vero haudquaquam sponte provenire circa Balsrah, sed eo adferri ex India et Belad in Perside 8).

Quod Sennae primum attinet usum, is a propheta ipso Muhammede vulgo derivatur. Id enim meritum ipsi tribuunt orientales medici, quod acrioribus purgantibus ex euphorbiarum succis aut e rhabarbaro paratis substituerit sennae folia, tanquam mitiora 9).

5) Ib. et Serapion de simpl. c. 12. f. 122. d.

6) Ib. et c. 58 f. 131. b.

7) Rhaz. l. c. f. 532. a.

8) Avicenn. canon, lib. II. p. 271. ed. Rom. arab. (Haec quidem et alia Arabum loca benigne mecum communicavit Ill. Sprengelius.)

9) Reiske opusc. medica e monument. Arab. p. 35. (ed. Gruner. Hal. 1776.)

Neque tamen satis amasse videntur Arabes medici id medicamentum, liquidem pauculi duntaxat id memorarunt: plerique autem sicco plerumque pede transierunt. Primus fere meminit sennae Serapion, tanquam egregii eccoprotici, quod ad eliminandam bilem utramque et ad sananda ulcera eximie inserviat 10). Is etiam solus esse videtur, qui disertius paullo de eo remedio loquutus est. Post eum Graeci medici ab Arabibus mutuo acceperunt Sennae fructus potius quam folia, quibus ad drachmam unam usi sunt ad purgandam alvum 11). Composuerunt etiam varias antidotos adversus podagram et elephantiasin e sennae fructibus 12).

Quam olim tantummodo ex India et terra Yemen advexerant Cassiam fistulam, medio aevo in Aegypto ab Arabibus cultam inde in Europam apportarunt: unde Aegyptus vulgo patria ejus substantiae habita fuit. Quid quod, detecta America, in insulis Antillis eandem arborem invenerunt, unde coepta est Cassia fistula denuo ex India occidentali adferri, quo facto breviori tempore et multo recentior, minusque depravata adhiberi potuit.

10) l. c. c. 58. f. 131. b.

11) Actuar. meth. med. lib. V, c. 8. col. 274. ed. Stephan.

12) Nic. Myreplic. c. 465. 472. col. 455. 457. ed. Stephan.

Ex America autem adferri Cassiam fistulam primus fere testatus est Andreas Marinus, qui circa finem saeculi decimi sexti in Mesuen commentatus est. Is triplex genus cassiae ipsius aetate advehi in Europam, testatur: memphiticam primam, cahirinam aut damiatensem alteram, tertiam americanam. Memphiticam optimam existimari et revera esse, mediocri siliquae crassitie, subrubram, gravem, et quae frangenti corticem ostendat albidum tenuemque et succum pinguem. Damiatensem deteriore esse, siliquas habere crassiores, minime rotundas, sed potius triangulares vel quadrangulares, quae corticem crassum habeant et pulpae parum intus contineant, eamque spongiosam ac raram atque ob eam caussam levioress esse, colorem praeterea nigrum habere. Occidentalem pluribus locis in Italiam convehi: nam et ex Hispaniola et Cuba aliisque insulis, praeterea ex Paria continente magnam Cassiae copiam deferri, quas tamen omnes similes esse, neque ullas habere, quibus distinguantur, peculiare notas. Graviores insuper esse et cortice crassiori praeditas: esse tamen succi plenas et colore perinde ac Damiatensem nigro. Valentius ceteris alvum lenire occidentale, eam etiam vilissimo pretio vendi; pretiosam esse memphiticam, mediam damiatensem 13).

13) Marin. comm. in Mesuen f. 52. b.

II.

Cassiae character genericus.

Decimae classi qui, Linnaeo praeunte, *Cassiam* adnumerant, decem etiam antheras adsumunt, quarum tres supremas vero minimas sunt ac steriles, reliquae septem ita distinguuntur, ut tres inferiores maximas sint prostratae et arcuatae, quatuor laterales autem rostro destitutae et mediocres.

Eam vero opinionem facile aliquis posset ita infringere, ut, dum sola adesse stamina sine antheris loco supremo corollae perhibeat, decimae classi etiam abjudicanda sit ea planta, exemplo *Chelones* et *Pentastemonis* in decimam quartam classem amandatorum, licet quinti staminis manifestum adsit rudimentum.

Quae quomodocunque sint, character genericus maxime complectitur eam antherarum et filamentorum rationem, ut tres summas steriles sint, tres inferiores rostratae aut arcuatae. Deinde potissimum pertinet ad characterem genericum forma pericarpium, quae legumen est dissepimentis transversis. Id legumen vario modo in variis speciebus sese habet: modo enim, ut in *Cassia fistula*, est longum, teres, e valve, multiloculare, loculamentis pulpa fartis: modo, ut in *Cassia fenna*, est legumen ovato-reniforme, membranaceum, bivalve, multiloculare. Ex ea au-

tem leguminis varia forma summus Gärtnerus efficere studuit 14), utramque speciem sistere duo peculiaria genera. At vero, cum reliqua omnia apprimè congruant, hac sola leguminis forma haudquaquam comprehenditur ratio, genera duo stabilire differentia.

III.

Cassia Fiftula,

foliis quinquejugis ovatis acutis glabris, petiolis eglandulatis; leguminibus teretibus evalvibus.

Optimam iconem videsis in Rumphii herbario Amboinenfi, Vol. II. Tab. 21.

Procera haec arbor in utraque India sponte proveniens, Juglandis nostratis fere formam habet, coma tamen paullo ampliore, glabrum habet et cinereo-pallidum corticem. Folia rhachi infident longa, erecta, in binos ordines disposita, quinque paribus utrinque, raro extremo impari; glabra, ovata, basi aequalia, acuta ac multis nervis parallelis pertexta.

Flores in magnis et extensis proveniunt racemis: multo majores ii sunt floribus Cassiae marilandicae, quae satis frequenter in hortis nostris colitur. Petala quinque fere aequalia, lutei co-

14) De fruct. et semin. plant. Vol. II. p. 312. 313.

loris. Stamina viridia, longa, arcuata, quorum septem insident antherae ovaes, cinereae. Stigma autem pistillo longissimo et arcuato adhaeret lateraliter: relinquit pistilli basis legumen fertile, quale supra descripsimus. Quibus addere licet, legumina ea quandoque ultra binos pedes longa esse, latat amen vix pollicem, divisa circulis transversis in cellulas pulpa atra refertas, intra quam semina nidulantur.

In India orientali optime provenire in Cambaya haec arbor dicitur, atque inde etiam Lusitani optimos fructus referre contendunt. Amat autem durum et argillosum solum, multo deterior evadit, ubi in sabulosum transplantatur. Abhorrent incolae Indiae orientalis ab usu et pulpa et ipsorum seminum: dicitur enim, iis citam alvum moveri, quae facile vires infringere possit 15).

Solent autem Lusitani viridia ac mollia legumina primum aqua ebullire ac dein iterum siccata saccharo condire, quo facto vasis compacta transvehuntur in Europam, ut feminae teneriores et pueri iis vescantur.

Quodsi vero discefferis a Lusitania, reliquae Europae regiones accipiunt Cassiam ex America, praesertim vero ex Hispaniola ac Portorico, unde in Hispaniam transfertur. Praeterea quoque

15) Rumph, herb. Amboin. vol. II, p. 85.

Martinica insula insignem fert copiam, quam Gallia et Italia accipit 16). Ea americana et nostris temporibus praestantior orientali iudicanda, cum intra brevius temporis spatium transvehatur, itaque multo recentior adhiberi possit.

Quodsi forte ex Aegypto adfertur Cassia, ea pessima iudicanda, cum legamus, immatura legumina decerpta in aedes arctissime clausas perstrata dimidii pedis altitudine, interpositis foliis palmae, distribui, posteris diebus ea strata aqua conspergi et per quadraginta dies sic ad nigredinem usque relinqui. Aër enim adgrediens pulpam facillime corrumpere valet 17).

Inest autem pulpae acidulus dulcisque sapor, et vis leniter alvum molliens, quae acuitur lignosae partis fructus pauxillo addito; quod quum Arabes jam cognoscerent, Fallopius experientia sua confirmavit 18).

Analytin chemicam pulpae hujus optime instituit celeberrimus Gallorum chemicus Vanquelinus 19), cujus praecipua capita adiungere libet: Pulpae decem unciae cum tribus drachmis infusae aquae sex libris, dein colatae per cribrum largetae sunt substantiam subtilem, quam alienam esse ab ipso extracto iudicavit, quam ope chartae

16) Spielmann Mat. med. p. 621.

17) Prosp. Alpini de plant. Aegypt. p. 5.

18) Opp. p. 112.

19) Annales de chimie, Vol. VI. p. 275. f.

bibulae ab hoc separavit. Pondus ejus substantiae siccatae aequavit tres drachmas: segregata hac cum seminibus et dissepimentis antea pulpae inhaerentibus extracti pondus rediit ad sex uncias cum septem drachmis. Dum hic liquor evaporaretur, adscendit pellicula brunea elastica, quae siccata 73 grana pendebat. Frigidus iterum liquor secessit in duas partes, alteram mollem aut leviter solidam, alteram liquidam: filtratione separata utraque, illius pondus aequavit quatuor grana.

Nova evaporatione instituta alcohol inde praecipitavit atram substantiam, duarum drachmarum pondere: neque tamen inde alio quam levissimo rubore suffusum est alcohol, unde efficiendum est, substantias paullatim separatas fortius attrahere spiritum vini, quam eam, quae cum alcohole coit. Solutione alcoholica siccata obtinuit duas uncias substantiae flavicundae, diaphanae, saporis initio suavis, sed dein nauseosi.

Materies haec extractiva ope acidi muriatici oxygenati, aqua soluti, praecipitata fuit, et largita est saccharinam substantiam, duarum unciarum pondere.

Substantia illa subtilis, charta bibula separata, acidi nitrici ope dedit acidum oxalicum, evoluto azotico: acidum muriaticum oxygenatum colorem

atrum ipsi ademit, candidum ei impertiens. Pellicula illa glutini cerealium analoga videtur, cum alcalia caustica eandem secum, ope caloris, uniant, ac acidum nitricum azotici exiguum copiam, multo maiorem vero acidi oxalici evolvat.

Substantia mollis illa aut leviter solida in frigida vix, in calida vero optime solvitur, gelatina formata. Acidum muriaticum oxygenatum ipsi ademit amarum saporem, quo ante pollebat.

Substantia alcohole separata valde amara erat, gummosa, extracti ope colorem adeptam esse videbatur, cujus extracti exiguum portionem continet, quod ope oxygenis nimia copia indissolubile factum est. Praeterea extractiva substantia et saccharina insunt.

Rationem autem harum partium eam invenit Vauquelinus, ut substantiae subtilis charta bibula separatae drachmas tres, glutinis drachmam unam, gelatinae quatuor, gummatum duas drachmas, extracti grana 47, sacchari uncias duas cum tribus drachmis in quatuor uncis pulpa adessent 20).

Quodsi tanta copia sacchari pulpa huic inest, simili modo agere et attrahere caloricum ex humoribus

20) Ib. p. 287

moribus corporis humani et leniter stimulare intestina necesse est. Saccharum enim Fourcroyi juxta investigationes 21) nil aliud est, quam corpus mucosum hyperoxydatum. Is mucus, si aequabili ratione cum oxygene conjunctus est, mulcet intestina, blande mollire alvum et lenire potest. Id saepenumero observamus in aliis saccharinis substantiis. Etenim et saccharum hordeatum et fructus radicesque saccharum continentes alvum molliter ducere solent.

Quo autem minus intimum est connubium muci et oxygenis, eo celerius hujus ex atmosphaera copia attrahitur, ut aceseat saccharina substantia. Eam mutationem observamus fere in omnibus saccharinis substantiis, quoties aliena multa iis admixta sunt et fermentationem subire incipiunt. Varii fructus nostrates, saccharo abundantes, acetum optimum largiri possunt: eamque mutationem frequenter etiam in cassiae pulpa animadvertimus. Eo facilius potest autem acescere, quo plures adsunt particulae peregrinae cum saccharina substantia haudquaquam intime mixtae.

Neque obest intestinis, dum jam acorem concepit. Namque caloricum etiamnum fortius

21) Système des connaissances chimiques, Tom. VII, p. 168.

IV.

Cassia Senna,

fol. quadrijugis subovatis, petiolis eglandulatis,
legumine ovato - reniformi, bivalvi, mem-
branaceo.

α. alexandrina fol. acutis lanceolatis.

β. italica fol. obtusiusculis ovalibus.

Utriusque iconem, licet satis rudem, exhibuit
Morifonius, Hist. plant. Oxon. P. II. sect.
2. Tab. 24. Fig. 1. 2.

Comprehenditur hac specie utraque varietas
et alexandrina et italica, quam vere distinctam
facile aliquis putaverit, qui solummodo ad folio-
rum structuram animum adverterit. At vero, cum
Gouani testimonio 24) constet, alexandrinam
cultura omnino transire in italicam, dubium non
est, solas esse varietates.

Utra autem sit usui praeferenda, diu multum-
que disceptatum est. Praeferunt vulgo alexandri-
nam, neque tamen defuerunt, qui contrarium
experientia evincere contenderent. Fallopius
jam italicae suae praerogativam largitur, quod
recentior haberi possit et virtute polleat. Ita etiam
Soliva commendatione sua effecit, ut in Hispania

24) Murray l. c. p. 389.

talica potius coleretur 25). Praestare italicam, quod tormina haud facile excitet, ceteroquin paullo debiliorem alexandrina esse, Costius et Willemet perhibuerunt.

Tertiam varietatem olim ex Oriente afferre consueverunt, Tripolitanum nempe, foliis minus acutis, acumine multo molliori, latioribus, laetius virentibus. Virtute tamen inferior putabatur 26). His addatur, in Oriente quartam varietatem usurpari, Meccanam, cujus folia angustiora, longiora et acutiora ipsis alexandrinae foliis sunt 27).

Qui sennam primi commendarunt, legumina potius et semina, quam folia adhiberi suaserunt. Id consilium etiam nuperi quidam sequuti sunt, qui minus tormina a fructibus quam a foliis excitari perhibent 28). Paullo debiliorem tamen fructibus virtutem quam foliis tribuit Lientaudius 29).

Foliorum odor et virentium et siccatorum, praeprimis bullientium, ingratus, parumper

25) Ib.

26) Tournefort traité de la matière med. vol. I. p. 38.

27) Geoffroy traité de la mat. med. vol. III. p. 13.

28) Spielmann mat. med. p. 647.

29) Précis de la mat. médic. p. 293.

oriretur 33). Hinc etiam jussit Pharmacopoea pauperum Holmienſis ſtipites non auferri 34).

Tollitur autem id incommodum Bouillonii conſilio, quod ante eum, experientia ducti, varii jam ſequuti ſunt. Coquenda quippe haudquaquam eſſe folia, ſed ſolummodo infundenda aqua, ſi fieri poſſit, frigida. Quodſi autem acuenda fuerint alia infuſa calida ſennae foliis, haec ſub finem ebullitionis addenda, ne oxygenis nimia copia attracta, reſinoſa pars nimis eliciatur. Poſſunt etiam addi aromata, aut infundenda ſunt folia aqua menthae piperitae vel cum floribus chamomillae ſimul infundenda. Pharmacopoea Edinenſis addit aquam cinnamomi, Londinenſis ſemina cardamomi aut flavedinem corticum aurantium,

Additur vulgo etiam vel tamarindorum pulpa et prunorum, vel cremor tartari aut acidum citri. Haec vero connubia ſpernenda potius ſunt quam laudanda, quum quodvis acidum infuſo foliorum additum acuere reſinam et augere valeat.

Sufficit autem, unciam dimidiam foliorum ad octo uncias aquae ſumere, ut colati liquidi ſex

33) L. c. p. 339.

34) Murray l. c. p. 393.

unciae supersint. Multo debiliorem infusionem Alstonius praecipit, quippe drachmam unam ad octo uncias colati liquidi.

Irritans indoles hujus remedii prohibet pulveris forma folia ordinare, quod et Geoffroyus et Alstonius suadent.

Ex eadem irritante indole efficiendum est, quam parum tuta sit medicina in acutis morbis, maxime si sueto more folia coquuntur. Ubique enim vel congestiones vel febrilis status adfuit, cavendum omnino est a quovis purgante, quod irritante indole pollet.

Substitui interdum verae Sennae folia Coluteae arboreae, quam Sennae germanicae nomine insigniunt, refert Bartholinus 35). Nec id immerito fieri videtur, quum folia hujus arbusculae omnino purgante vi polleant 36).

V.

Occidentales variae species, quae medicamenta largiuntur.

a. *Cassia occidentalis*,

foliis quinquejugis ovato-lanceolatis margine scabris, exterioribus majoribus: glandula baseos petiolarum.

35) Med. Danorum domest. p. 229.

36) Murray l. c. p. 399.

Nova haec species, a Rodschiedio defini-
ta 41), excellam arborem venustamque sistit.
Ejus folia aqua bulliente infusa eundem effectum
ac Sennae folia praestant,

41) L. c. p. 42.

T H E S E S.

I.

Digestio processus est mere chemicus.

II.

Caloris animalis temperies normalis et causa
et effectus vitae est.

III.

Vita internae corporis conditioni tribuenda.

IV.

Suffocationes parum bene a mutationibus cor-
poris mechanicis explicantur.

V.

Foetus semet ipsum nutrit.

VI.

Cum corporis incremento et decremento hominum vitutes crescunt et decrescunt.

VII.

Et humores morbis laborant.